

Lepkość cieczy

Wprowadzenie teoretyczne

Lepkość to cecha płynów a także plastycznych ciał stałych. Powstaje w wyniku pojawienia się siły tarcia pomiędzy warstwami cieczy lub gazów, poruszającymi się równoległe względem siebie z różnymi co do wartości prędkościami. Jest to stała materiałowa wykazująca silną zależność od temperatury i ciśnienia. Wartość lepkości maleje wraz ze wzrostem temperatury.

Opis doświadczenia

Układ pomiarowy składa się ze szklanej rury wypełnionej badaną cieczą. Rura zamocowana jest na statywie. Na cylindrze umieszczone są wskaźniki odniesienia dla pomiaru drogi l , jaką przebywa spadająca kulka. Mierząc prędkość ruchu jednostajnego możemy wyznaczyć współczynnik lepkości. Wzór z którego należy skorzystać ma postać:

$$\eta = \frac{2 \cdot \bar{r}^2 \cdot g \cdot (\rho_k - \rho_c)}{9 \cdot v}$$

gdzie gęstość kulki wynosi:

$$\rho_k = \frac{m}{V} = \frac{m}{\frac{4}{3}\pi \cdot r^3} = \frac{3m}{4\pi \cdot \bar{r}^3}$$

Zestaw pomiarowy

szklany cylinder (rurka), stoper, kulki o różnych rozmiarach wykonane z różnych materiałów, badane ciecze

Przebieg ćwiczenia

1. Zmierzyć drogę l (między zaznaczonymi przez siebie poziomami) jaką przebywa kulka.
2. Wykonać pomiar średnicy ($2r$) kulki przy użyciu śruby mikrometrycznej lub suwmiarki. Pomiar wykonać kilka razy i wyznaczyć średnią wartość promienia $\bar{r}$ i ocenić błąd Δr . Wybieramy dwie różne kulki i wykonujemy dla nich pomiary w badanych cieczach.
3. Uzupełnić tabele (opisać symbole, wstawić wartości liczbowe oraz odpowiednią jednostkę w nawiasach kwadratowych):

I kulka

wielkość fizyczna	symbol [jednostka]	woda	ciecz II
	r [ ]	1 pomiar	1 pomiar
		.	.
		.	.
		10 pomiar	10 pomiar
	$\bar{r}$ [ ]		
	Δr [ ]		
	l [ ]		
	Δl [ ]		

II kulka

wielkość fizyczna	symbol [jednostka]	woda	ciecz II
	r [ ]	1 pomiar	1 pomiar
		.	.
		.	.
		10 pomiar	10 pomiar
	$\bar{r}$ [ ]		
	Δr [ ]		
	l [ ]		
	Δl [ ]		

- Wrzucić kulkę do cylindra z cieczą. Zadbaj o to, żeby kulka wpadła do cieczy w środku przekroju cylindra tak, aby ruch kulki odbywał się w możliwie jak największej odległości od ścian cylindra.
- Zmierzyć czas opadania kulki między zaznaczonymi poziomami. Pomiar powtórzyć co najmniej 10 razy.

UWAGA: Ze względu na zawirowania cieczy powstające podczas ruchu wyjmowania kulki, należy odczekać odpowiednią ilość czasu między kolejnymi pomiarami. Następny pomiar można wykonać po ustaniu zawirowań cieczy.

Opracowanie wyników

Na podstawie zmierzonych wartości czasu opadania kulki i długości przebytej drogi wyznaczamy prędkość kulki. (NIE UŚREDNIAMY CZASU!!! Dla każdego czasu liczymy prędkość i współczynnik lepkości. Uśrednienie wartości współczynnika lepkości wykonujemy na końcu.)

Wykorzystując uzyskane wartości uzupełniamy tabelę dla każdej z badanych cieczy.

WODA - I kulka

wielkość fizyczna								
symbol	$\bar{r}$	l	t	v	η	$\bar{\eta} \pm \Delta\eta$	ρ_{bezwzgl}	ρ_{wzgl}
jednostka	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
wartość liczbowa								

WODA - II kulka

wielkość fizyczna								
symbol	$\bar{r}$	l	t	v	η	$\bar{\eta} \pm \Delta\eta$	ρ_{bezwzgl}	ρ_{wzgl}
jednostka	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
wartość liczbowa								

Rachunek błędów

Jako błąd pomiaru wartości l przyjąć błąd systematyczny (dokładność przyrządu). Za wartość przyspieszenia ziemskiego przyjąć wartość literaturową dla Słupska. Błąd współczynnika lepkości obliczamy korzystając ze wzoru na odchylenie standardowe.

Literatura

1. Dryński T., Ćwiczenia laboratoryjne z fizyki, PWN, Warszawa 1978.
2. Halliday D., Resnick R., Walker J., Fizyka t. I, PWN, Warszawa 2003.